

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 28 (1811) 1992 m. liepos mėn. 21 d.

XXXVII METAI

Melbourne

XX A. Kankiniai Lietuvoje ir dabartis

Tėvynėje ir visame pasaulyje lietuviai dėsiuosi ir dėkoja Dievui už tuos nuostabius pasikeitimus Sovietų Sąjungoje, kurie leido išsipildyti dešimtmečiais puoselėjai svajonei - gyventi laisvoje ir nepriklausomoje Lietuvoje.

Daugelis bando analizuoti dabarties įvykius ir surasti svarbiausias priežastis, pasitarnavusias komunizmo žlugimui ir nepriklausomybės atgavimui Lietuvoje.

Aš norėčiau ne tik Lietuvai, bet ir visam pasauliui pasakyti: Lietuva todėl yra laisva, nes buvo šimtai tūkstančių kankinių už Tėvynę, tikėjimą, už aukščiausias žmogiškąsias vertybes. Visa Lietuva yra pasipuošusi kryžiais, stovinčiais ant krauju ir ašaromis aplaistytos žemės, kryžiais, po kuriais guli kankinių kaulai.

Kančios pradžia

Lietuvos kančių keliai prasidėjo po gėdingo Ribentropo-Molotovo pakto, kai mes buvome pasaulio galingųjų parduoti ir nupirkti. Vos okupacinė kariuomenė įžengė į Lietuvą, ir Tėvynės žemė nusidažė kankinių krauju. Buvo žudomi žmonės ne už nusikaltimus, bet už tai, kad praelyje jie buvo geri Tėvynės sūnūs ir dukros. Rainių miškelis buvo liudininkas niekuo nepateisinamos, šurpios tragedijos, po kurios visi suprato, kad Lietuvos laukia sunki Golgota.

1940 m. vasarą kun. Lipniūnas, sakydamas atlaidų pamokslą Pumpėnuose, pranašiskai pasakė, kad Dievas išsirinko tris Pabaltijo šalis, kaip auką, kad subyrėtų komunizmas. Su kiekviena diena aukų skaičius vis didėjo; buvo

Vysk. Sigitas Tamkevičius, SJ.

kankinami ir žudomi net kunigai, pvz. Skaruliuose, Budavonėje ir kt.

Tremtiniai

Lietuvos genocido vykdytojų planai buvo dideli: turėjo likti tik Lietuvos žemė, o lietuviams buvo skirtas Sibiras. 1941 m. birželio 15-oji įėjo į Lietuvos istoriją, kaip skausmo ir gedulo diena, - buvo pradėtas vykdyti baisus planas - ištremti į tolimąjį Sibirą pačius tauriausius lietuvius. Užkalti gyvulinuose vagonuose, jie važiavo į Sibirą, į mirtį. Badas, troškulys ir žiaurūs kareiviai lydėjo jų kelionę, o Sibire laukė katorgiškas darbas, badas ir dažna mirtis. Šiandien skaitome ilgai draustus tremtinių memuarus: „Leiskit į Tėvynę“, „Ešalonų broliai“ ect., ir stingsta kraujas, kai prieš akis iškyla tragiški likimai ir nežmoniškai sunkūs išbandymai. Kartu negali atsistebėti kankinių dvasios tvirtybe ir ištverme. Šių kankinių buvo šimtai tūkstančių; daugelio kančia ir auka liks užrašyta tik pas Viešpatį. Aš savo akimis mačiau ir savo būtimi patyriau tik mažą dalelę Sibiro vargų, todėl bent galiu suprasti ir pergyventi kančią tų, kuriems buvo dešimteriopai sunkiau.

Partizanai

Dievas į kiekvieno žmogaus prigimtį įdiegė begalinį laisvės troškimą, todėl ne „Amerikos balsas“, kaip bando kai kurie teigti, išvarė lietuvius į miškus, bet troškimas apginti savo, artimųjų ir visos Lietuvos laisvę. Tūkstančiai mūsų jaunų vyrų su ginklu rankose

išėjo ginti tėvų žemę. Iš vaikystės dienų iškyla skaudūs prisiminimai: kasdien girdimi susišaudymai, išniekinti partizanų kūnai gatvėse ir kasdien su baime laukiamas čekistų pasirodymas, kurį lydėdavo kratos arba trėmimai. Dešimtys tūkstančių vyrų pasirinko mirtį, bet ne vergovę. Ir lenkiame prieš juos galvas, ir negalime suprasti tų, kurie pabijojo mirtį, nuėjo lengviausiu kolaboravimo keliu ir šiandien net nemato reikalo daryti Dievo ir žuvusiųjų kankinių akivaizdoje atgailą. Šiandien bandome surinkti kankinių kaulus ir bent kryžių pastatyti, kurio jie laukė ir nesulaukė užkasti miškuose, šukšlynuose ir įmesti į pamazgų duobes.

Raudonoji inkvizicija

Po Nepriklausomybės atgavimo dabartinė lietuvių karta turėjo galimybę nors per televiziją pamatyti KGB požemių kameras, kuriose atsidūrę tauriausi mūsų tautos sūnūs ir dukros pasijusdavo tarsi Dantės pragare, prie kurio durų reikia palikti bet kokią viltį. Naktiniai tardymai, kankinimai, laukimas mirties nuosprendžio, ilgi mėnesiai, kartais metai be vilties, girdint tik keiksmus ir metalinių durų žvangėjimą, - nesutelpa galvoje, kokį baisų išmėginimą teko patirti mūsų broliams ir seserims čia, Saugumo kazematuose. Siose saugumo kameroose manęs nemušė, nevarstė adatų po nagais, tačiau po trijų mėnesių tardymo netikėtai aplankydavo mintis, kad geriau būtų mirti, negu toliau čia gyventi.

Atgimimo aukos

Kankinių kraujas pasiekė net

mūsų dienas. Visą pasaulį sukrėtė sausio 13 dienos aukos Vilniuje ir žiaurios žudynės Medininkuose. Po žudynių prie televizijos bokšto, atrodo, visi turėjo išsibėgioti, kad prie Parlamento susirinkusiai miniai buvo paskelbta, jog atvažiuoja tankai. Sausio 13 ankstų rytą aš mačiau tą nežmoniškai sunkų laukimą, tačiau niekas nepabėgo. Mačiau apsaugos vyrų rankose suspaustas lazdas, metalinius strypus ir milžinišką minią, kurie pakaitomis arba meldėsi, arba skandavo „Lietuva, Lietuva, Lietuva...“ Žmonės meldėsi kaip galbūt gyvenime niekada nebuvo meldęsi. Tada supratau, kad Lietuva tikrai bus laisva, nes kankinių kraujas sudaigino šventą sėklą - žmones pasiryžusius mirti, bet nepasitraukti nuo savo tikslo.

LKB Kronikos metraštis

Išskirtinai noriu paminėti ilgą ir sunkų mūsų tautos laikotarpį nuo 1972 metų, kadangi apie jį ypatingai daug žinau. Vienuolika metų, ligi savo arešto 1983 metais, drauge su pasiaukojusiais bendradarbiais aš redagavau Lietuvos Bažnyčios Kroniką. Per mano rankas praėjo visa informacija apie Dievo tautos kančias, apie dorų lietuvių persekiojimą tik už tai, kad jie mylėjo Dievą ir norėjo gyventi pagal savo sąžinę. Informacija buvo gaunama iš patikimiausių, o dažnai ir iš pirmųjų šaltinių. Perverskime vieną po kito Kronikos numerius ir susutokime bent prie kai kurių faktų:-

- Vyskupų J. Stepanavičiaus ir V. Sladkevičiaus tremtis už pareigų atlikimą;

- Kunigo Juozo Zdebskio areštas ir teismas už vaikų katekizaciją;

- klierikų ir kunigų verbavimas dirbti KGB agentais;

- Nijolės Sadūnaitės suėmimas ir skaudi bausmė už pogrindžio spaudą;

- Kryžių kalno naikinimas, kad būtų užmirštos Lietuvių šventovės;

- P. Plumpos, P. Petronio, V. Jaugelio ir kt. teismas ir katorga lageriuose;

- moksleivių persekiojimas už tikėjimą ir prievartinis bedievinimas;

- Algimanto Šalčio heroiška laikysena teisme ir Sibire; Angelės Ramanauskaitės teismas už vaikų tikybos mokymą;

- Tragiška kunigų Br. Laurinavičiaus ir J. Zdebskio mirtis;

- Kunigo Jono Matulionio persekiojimas ir įkalinimas...

Galėtume vardinti ir vardinti šias istorijas; daugelis jų yra užfiksuotos lakoniškai - vienu kitu sakiniu. Už šių Kronikos sakinių dažnai slepiasi ne vieno žmogaus kančia, nes kentėjo ne tik persekiojamieji, bet ir jų šeimos, artimieji, parapijiečiai, visi geros valios žmonės. Daugelį persekiojimo įvykių niekas neaprašė ir galbūt niekas nepapasakos, - jie liks žinomi tik kentėjusiems ir Dievui. Šitokią Lietuvą mačiau aš, tokią ją matė mano bendradarbiai, kurie toliau rinko ir leido Tautos ir Bažnyčios Kroniką.

Lietuvaitės Tremtinės rusiškame "Rojoje"

JAM BUVO NE VIEN KANČIA SIŪSTA...

„Mus, daugiau kaip 60 kalinamųjų, perkelia iš Kuktunkulo lagerio į Korabaso skirstymo punktą. Tarp šių vietovių atstumas apie 50 km. Keliaujame rogėmis, kuriose sugrūsta bent po 10 žmonių - kaip silkės bačkoje, nei pajudėsi, nei pasiversi. O čia kaip tyčia šaltis spaudžia it replėmis. (...) Nors iš vietos išvykome apie 12 valandą, paskirties būstinę pasiekėme 2-3 val. po pusiaunakčio. Čia nakvynei mus nuvedė į pusiau žieminį baraką. Nieks nepasirūpino jo šildymu. O mes buvome tiek pavargę, kad vos peržengę jo slenkstį, čia pat ir griuvome ant grindų, nepajėgdami užkopti ant narų. (...) Komendantas pastebėjo, kad signalas „Kėla-podjom“ rytmetį mūsų nelies, ir kad būsime pakelti vėliau. Užmigom kaip užmušti. Kaip nustebome, dar apytamsoje išgirdę garsų šauksmą: „Vstavaj, vychodi na pravierku sveščiami“ ir pamatę būrelį mus bepurtančių prižiūrėtojų. (...) Po 4-5 minučių buvome išrikuoti prie barako, kur prasidėjo mūsų daiktų, dokumentų ir pinigų tikrinimas. Ir... vos iškvietė pirmą žmogų, barako stogas staiga nukrito ant lubų į su jomis įsmuko į barako vidų. Visas pastatas virto griuvėsių krūva. Iš žmonių nukentėjo tik vienas. Tai buvo barake kiek ilgiau užtrukęs prižiūrėtojas. Jam jau išeinant lentgalys ar pagalys kliudė petį ir sulaužė raktikaulį“.

-Sitaip vieną iš savo gyvenimo momentų aprašė pulkininkas Liudas Butkevičius. Beveik visi jo užrašai kažkur saugumo archyvuose, bet ir iš tų, kurie liko, galima susidaryti šią tokį vaizdą apie šio žmogaus ilgą ir nelengvą gyvenimą. Liudą Butkevičių statė prie sienos ir bandė slapčia užmušti, pūdė kalėjimuose ir lageriuose, tačiau kartais vos ne paskutinę akimirką likimas pasirodydavo besąs palankus.

Liudas Butkevičius gimė 1881 lapkričio 8 Vištytyje, mokytojo šeimoje. Ugtelėjęs pasuko tėvo pėdomis ir stojo į Veiverių mokytojų seminariją. Po seminarijos baigimo į Sedlecką Lenkijoje. Už dalyvavimą mokytojų sąjungos veikloje ir reikalavimus kurti tautines mokyklas generalgubernatorius 1904 metais nubaudė L. Butkevičių trims mėnesiams kalėjimo ir atėmė pradžios mokyklos mokytojo teises. Atgaus jas tik po trejų metų ir su šeima išvyks į Žemųjų miestelį, kur mokytojaus net septynerius metus, iki pat karo pradžios. Tas karas daug ką pakeitė L. Butkevičiaus gyvenime. Mokytojas tapo kariškiu.

1918 m. vasarą grįžo į Lietuvą, apsistojo Sabališkių dvare netoli Gelvonų. Čia ypač smarkiai reikėsi lenkininkai, verbavo jaunimą į legionierius. L. Butkevičius tuoj ėmėsi kontraveiksmų. Tapęs Gelvonų srities komiteto pirmininku, jis subūrė miliciją ir apsaugos būrį, sumaišė lenkininkų planus ir sudarė sunkumų vokiečiams, visokiais būdais plėšiantiems okupuotą kraštą. Lapkričio pabaigoje L. Butkevičius išvyko į Vilnių ir įstojo į Pirmąjį pėstininkų pulką, kur netrukus buvo paskirtas ūkio dalies vedėju Gelvonuose. Apsaugos būriui vadovauti liko jaunesnysis Liudo brolis Bronius. Kerštingi priešai nepamiršo jiems pridarytų sunkumų. 1919 kovo 13 lenkininkų užsiundyti vokiečiai užpuolė ir nužudė Bronių Butkevičių. Už didelius nuopelnus Lietuvai Liudas Butkevičius apdovanotas 2 rūšies 1 laipsnio „Vyčio kryžiumi“, LDK Gedimino 3 laipsnio ir Vytauto Didžiojo 3 laipsnio ordinais. 1932 m. gavo pulkininko laipsnį. Kariuomenę paliko 1937 m.

Pirmasis bolševikmetis nei L. Butkevičiaus, nei jo šeimos rimčiau nepalietė, tik vyriausios dukros vyras pulkininkas leitenantas Otto Milaševičius, vežamas į Rusiją, nepakėlė išsiskyrimo su Tėvyne ir Adutiškyje nusišovė... Kai Kaune pradėjo kristi pirmos bombos, pasigrido pirmieji šūviai, L. Butkevičius tuoj sukurtu: „Eisiu pažiūrėti, kas dedasi“. Kaip išėjo, taip ir nebeparėjo tas kelias dienas, kol vyko sukilimas. Jis tapo Lietuvos aktyvistų fronto propagandos viršininku, prisidėjo prie „Nepriklausomos Lietuvos“, „Laisvės kovotojo“, „Į laisvę“ laikraščių leidimo. Vokiečiai įtarė jį antinacine veikla, tačiau gestapai L. Butkevičių pasisėkė sučiupti tik 1944 m. vasario mėnesį. Palaikę kelis mėnesius paleido, nes neturėjo pakankamai įrodymų...

Artėjant antrajai bolševikų okupacijai, pulk. L. Butkevičius kategoriškai atsisakė palikti Lietuvą. Sovietai jį užtiko Marijampolėje ir netrukus areštavo, bet kaip ir gestapas, neturėdami rimtesnių įkalčių, paleido. Matyt, jiems sunku įrodyti, kad septintą dešimtį beįpusėjęs senukas gali būti pavojingas. Tačiau Liudas Butkevičius nesiruošė sėdėti rankas sudėjęs. Atsiskyres nuo šeimos, jis pasitraukė į Skardupius apsistojo klebonijoje ir įsitraukė į pagrindinę veiklą. Buvo organizuotas „Tauro“ apygardos štabas. L. Butkevičiui vėlgi pavesta tvarkyti propagandos reikalus. Tačiau 1945 spalio pabaigoje saugumas areštavo 17 apygardos vadovaujančių narių, tarp kurių buvo ir L. Butkevičius. Prasidėjo ilgas metus trukęs kančių kelias. Atsidūrė Karlage, o ilgiausią bausmės laiką prabuvo Spaske.

Lageriai nepalaužė seno karininko. Dirbdamas tegul ir ne pačius sunkiausius darbus, jis išbuvo visus dešimt metų „nuo skambučio iki skambučio“ ir 1955 m. pabaigoje gavo leidimą grįžti į Lietuvą, ir nors L. Butkevičiaus šeima pasižadėjo jį išlaikyti, tėvynėje buvusio kalinio laukė tik vargas. Savų namų nebėra, žmona ir duktė Gražina priverstos gyventi pas svetimus, sūnus Jonas ir duktė Marė dar lageriuose. Tik grįžęs pulkininkas sunkiai susirgo. Gyvybė, atrodo, vėl kabo ant

plauko, bet vėlgi - stebuklas: Marijampolėje, savo seserų globojamas, jį pakyla iš ligos patalo, pamažu atkunta ir vėl grįžta į gyvenimą, kuris niekada jo nelepino, tačiau vis leisdavo pajusti, kad esi tik šapelis Visagalio rankose. Pulkininkas saugojo iš lagerio parsivežtus kruvinus marškinius, bandė rašyti prisiminimus, pradėjo drožinėti. Tačiau praeitis nuolat prieš akis. Kažkada pats buvęs vienu iš didžiausių Kauno labdarių ir neturtingųjų globėjų, pulkininkas pajuto, kad dabar jis pats pasidarė artimiesiems našta. Maža to, paskutiniai dešimtmečiai nepaprastai pakeitė žmones. Tie, su kuriais kažkada artimai bendravo, kuriuos kiek galėdamas remė, dabar pamiršo jį arba nuduoda, kad nepažįsta. Tik viena įstaiga niekad neišleido iš akių seno, pasiligojusio, tačiau dvasinės stiprybės nepraradusio kario. Buvopadarytos kelios kratos, saugumiečiai konfiskavo prisiminimus. Pulkininkui kartais net kildavo mintis, gal reikėtų grįžti į Kazachstaną. Ten tarp kalinių bent jau visada jausdavosi savas ir reikalingas...

Paskutiniai gyvenimo metai buvo truputį linksmesni. Šeima, tegul ir ne visa, pagaliau rado prieglobstį geraširdžių žmonių namuose. Galbūt tuo laiku L. Butkevičius parašė ir šias eilutes: „Aš pats savo gyvenime stovėjau prie duodės krašto ne mažiau kaip 5-6 kartus. Nuotykių tų čia neaprašinėsiu. Buvo baisūs, šiurpūs, atrodė neišvengiami. Buvo tokių, kad, regis, nieks manęs jau negalėjo apginti. Pastiręs, susikaupęs tik minties televiziniuose vaizduose, kurie atrodė amžiais, laukiau tik „pli“ ar kito tapatprasmio šūktelėjimo. O vis dėlto vietoj naikinančio įsako kažkas tardavo galingą „Nef“. Nejaugi tai vis laimingi sutapimai?“

Mokytojas, karys, kankinys Liudas Butkevičius išėjo iš gyvenimo 1963 m. spalio 25 d. ir atgulė amžinam poilsiui Petrašiūnų kapinėse Kaune. Artimieji, atsiveikindami su juo, kišenėje prie širdies velioniui įdėjo trispalvę vėliavėlę, kaip simbolį to, už ką jis visą gyvenimą kovojo, kam atidavė visas savo jėgas ir širdies šilumą ir už ką Aukščiausias jam skyrė išgerti visą žemiškųjų kančių taurę, tačiau niekada jo nepaliko ir ekstremaliausią akimirką pridengdavo savo galinga ranka...

Vidmantas Jankauskas

ĮVYKIAI

Viename kurortiniame miestelyje prie Juodosios jūros prasidėjo Rusijos ir Ukrainos derybos, kurioms vadovauja apie jų valstybių prezidentai Jelcinas ir Kravčiukas. Susitikimo darbotvarkėje numatyti klausimai liečiantys Juodosios jūros laivyno padalijimą, nusiginklavimą ir abiejų valstybių tarpusavio santykius.

Arkivyskupą Pier Luigi Celata popiežius Jonas Paulius II paskyrė pirmuoju apaštalinio nuncijumi Slovėnijoje. Kaip žinia, šių metų pradžioje tarptautinė bendruomenė pripažino nepriklausomomis valstybėmis buvusias Jugoslavijos respublikas, tarp jų ir Slovėniją. Apaštalių Sostas nepriklausomą Slovėnijos respubliką pripažino šių metų sausio 13 dieną, o vasario 8-ąją užmezgė su ja diplomatinis santykius.

Rumunijos katalikų Bažnyčia, iškentusi keturis žiaurus komunistinio persekiojimo dešimtmečius, vėl atgyja ir ima klestėti. Rumunijoje jau veikia trys kunigų seminarijos, kur mokosi 330 klierikų. Dar penkiasdešimt studijuoja Popiežinėje rumunų kolegijoje Romoje. Rumunijoje yra virš pusantro milijono katalikų, jie sudaro 6.5 procentų krašto gyventojų, kurių bendras skaičius - 23 milijonai.

Vatikane pasibaigė vykęs vaiko teisių klausimams skirtas simpoziumas, kurį surengė Popiežiškoji šeimos taryba. Simpoziume dalyvavo apie 50 vaikų problemomis besirūpinančių mokslininkų: gydytojų, psichologų, sociologų, taip pat vaikų sielovada besirūpinančių dvasininkų. Per tris simpoziumo dienas buvo svarstoma dabartinė vaikų padėtis pasaulyje aptariama ir su Bažnyčios socialiniu mokslu konfrontuojama Jungtinių Tautų Organizacijos paskelbta Vaiko Teisių deklaracija.

Dvi kartas yra smarkiai paveiktos ir sužalotos komunistinės apgaulės ir melo sistemos, išrautos iš tautos tradicinės istorijos ir aukštos kultūros, yra netekusios žmogiškojo orumo pojūčio. Ačiū Dieviui, daug yra ir išimčių! Pirmas uždavinys grįžti į savo tautą, įsisauginti savosios dvasinės kultūros turinį, jos kilnumą, atsisakyti menkavertiškumo ir savųjų dvasinių vertybių niekinimo, o svetimųjų blizgučių, žeminančių žmogaus orumą garbinimo, toliau: organiškai įsisavinti pasaulio mokslo ir kultūros vertybes, nuoširdžiai ieškoti tiesos, ypač religinės.

Cikagoje įvyko tradicinė metinė žurnalo „Laiškai Lietuviams“ šventė. Ji prasidėjo tėvų jėzuitų koplyčioje, kur padėkos šv. Mišias už „Laiškai Lietuviams“ skaitytojus, gyvus ir mirusius geradarius aukėjo ir pamokslą apie katalikiškos spaudos reikšmę dabartiniame moderniaame gyvenime pasakė kunigas A. Tamošaitis. Po šv. Mišių ilgametis žurnalo redaktorius kun. Juozas Vaišnys paskelbė kasmetinio rašinių konkurso rezultatus, aukotojus ragino ir toliau uoliai remti „Laiškus Lietuviams“, nes tai vienintelis Amerikoje likęs lietuviškas religinis žurnalas.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mielėdažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by E. Šidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Taiklios pastabos lenkų laikraštyje

Kun. Vaclovas Aliulis, MIC, atsako Lenkijos laikraštyje į lenkų priekaištus

Lenkijoje leidžiamas savaitraštis „Lad“ („Tvarka“) š.m. balandžio 26 d. laidoje išspausdino kun. Vaclovo Aliulio, MIC, straipsnį „Dėl vienodo saiko“. Šis savaitraštis dažnai spausdina prieš Lietuvą nukreiptus straipsnius. Kun. Aliulio straipsnis ilgai bus aktualus, kadangi kai kurie lietuviams daromi priekaištai lenkų spaudos jau dešimtmečiais yra kartojami, ir greičiausiai tai bus dar ilgai daroma.

Kun. Aliulis pasisako, kodėl jis savo straipsnį pasiuntė lenkų, o ne lietuvių laikraščiui: „Katalikiškoje Lietuvos spaudoje, kurioje aš turiu tam tikrą vaidmenį, mes vengiame tautinių santykių aitrinimo, panaudojame kiekvieną pasitaikančią progą aparašyti ką nors gero apie brolius lenkus. Laukiame abipusiškumo! (Priekaištus ir kaltinimus, jeigu yra reikalas, kaip šiuo atveju, mes rezervuojame lenkų, o ne savo spaudai)“.

Vilniaus klausimas

Tūrbūt seniausias Lietuvai daromas priekaištus yra šis: Vilnių Lietuvai padovanojo Stalinas pagal Molotovo-Ribbentropo 1939 m. sutartį. Šį priekaištą lenkai įkyriai kartoja nuo 1939 m. Jį pakartojo „Lad“ skiltyse Jerzy Narbut. Kun. Aliulis atsako: „Autorius čia pamiršta moralinės teologijos tezę, kad savo nuosavybę galima atsiimti net ir nuo eilinio vagies. Matyt, ponui Narbut'ui nepatinka, kad Lietuva 1939 m. nesiekė ginklu atgauti Vilniaus, bet išlaikė neutralumą, (ne taip, kaip kažkas kitas pasielgė 1938 m. pavasarį su Tešino sritimi). Liūdna, bet ką ir besakyti, jeigu net tokio lygio istorikas kaip prof. Piotr Lossowski, rašydamas „Wież“ žurnale apie Lietuvos ir Lenkijos santykių vystymąsi pamiršo tokią smulkmeną, kad 1920 m. spalio 7 d. Suvalkuose su kryžiaus pabučiavimu buvo pasirašyta Lenkijos-Lietuvos sutartis, pagal kurią Vilnius buvo paliktas lietuvių pusėje, ir kuri (Lenkijos) valstybės viršininko ir būsimo maršalo įsakymu, jau kitą dieną buvo šventvagiškai sulaužyta“.

Suklastoti duomenys?

Lenkai mano, kad jų Lietuvoje yra daugiau negu jų buvo rasta darant gyventojų surašymą ir kaltina lietuvius statistikos klaidomis. Buvęs Lietuvos lenkų sąjungos pirmininkas Jan Sienkiewicz, o dabar žurnalo „Magazyn Wilenski“ redaktorius, parašė savo redaguojamame žurnale straipsnį „Kiek Lietuvoje yra lenkų?“

Jis pastebėjo, kad Vilniaus rajono apylinkių sąrašuose yra daugiau lenkų negu nurodo statistika. Iš to jis padarė išvadą, kad lenkų Lietuvoje yra mažiausiai bent 330,000. Pagal 1989 m. gyventojų surašymą Lietuvoje buvo rasta 258,000 lenkų. Šį straipsnį su malonumu perspausdino „Lad“ ir kiti lenkų laikraščiai. Į tai kun. Aliulis atsako:

„Straipsnio autorius pusėje puslapio įrodinėja, kad 1989 metų gyventojų surašymo rezultatai buvo suklastoti. Jis naudoja šį argumentą: Vilniaus rajono savivaldybių 1990

m. duomenys apie tame rajone gyvenančių lenkų skaičių viršija ... 0.6% 1989 metų cenzo duomenis. Tai primena šaudymą iš patrankos į žvirblį, nes 0.6% skirtumas taip žodinio dėl tautinės priklausomybės pareiškimo ir įrašų asmens liudijimuose ne paneigia, bet patvirtina abiejų pozicijų patikimumą: 64% pagal surašymą - 64.6% pagal apylinkių duomenis. Pritaikius šį padidėjimą visos respublikos duomenims, skirtumas sudarytų pusantro tūkstančio (1548 asmenis), o ne apie 70,000 kaip nori gerbiamas autorius.

Pono Sienkiewicz svarstymuose aiškiai buvo pažeista „vienodo saiko“ taisyklė. Vilnijos gyventojų surašinėjime dalyvavo daug sąmoningų nelabai lietuviams palankių lenkų, pvz. mokytojų, taip pat rusų ir gudų. Jeigu tikėti gerbiamam autoriui, tai tik lietuvius galima įtarti esant nesąžiningais, o kiti surašinėtojai - kaip kristalas“.

Kaltinami dvasiškiai

Lenkų spauda kartais mėgsta rašyti, kad lietuviai neįsileidžia lenkų į Kauno kunigų seminariją, o lietuviams dvasiškiams visų pirma rūpi lenkų nutautinimas, o ne tikėjimas. Straipsnio autorius į tai atsako:

„Neseniai „Lad“ skiltyse teisingai buvo pasakyta, kad didelę reikšmę lenkiškumo išlaikymui Rytų Lietuvoje turėjo Katalikų Bendrija. Čia buvo prisikiriami nuopelnai „lenkui kunigui“ ir visai nutlylėta, kad lenkų tautybės tikintiesiems nuosirdžiai tarnavo daug lietuvių dvasiškių (...) Žymi dalis lenkų dvasiškijos repatrijavo į Lenkiją (pagal statistiką 1945-7 m. tai padarė 752 lenkai dvasiškiai, J.B.), o likusieji keletą dešimtmečių ignoravo Kauno kunigų seminariją: nesuntė ten nei kandidatų, nei aukų, tvirtindami, kad mūsų seminarija yra Baltstojėje. (Autoriaus pabraukta). Kai senesnieji lenkai dvasiniai ganytojai keliavo į amžinybę, lenkų pamaldos Vilnijoje būtų išnykusios jeigu ne lietuviai dvasiškiai, kurie išmoko (geriau ar blogiau) lenkų kalbą, kad tarnautų savo tikėjimo broliams ir seserims tokia kalba, kokios jie

pageidauja. Tuo būdu iki maždaug 1980 m. lenkiškas pamaldas Vilnijoje laikė 50 lietuvių ir 20 lenkų kunigų daugiau kaip 60-tyje šventovių. Ar susilaukėme bent kuklaus „Dieve atlygink“? Priešingai“.

Mokyklos ir pavardės

Lenkai dažnai nusiskundžia, kad jiems trūksta lenkiškų mokyklų ir dėl to esą kalti lietuviai. Kun. Aliulis rašo: „Dažnai nusiskundimai dėl nepakankamo skaičiaus lenkiškų mokyklų Vilnijoje yra kreipiami netinkamu adresu. Jų skaičiaus sumažėjimą nuo maždaug 300 ligi 92 (per dvejus metus po antro nepriklausomybės atstatymo jų skaičius pakilo virš 100) jei aiškina taip, lyg lenkiškos mokyklos būtų keičiamos į lietuviškas. Taip nebuvo. Dėl urbanizacijos ir gyventojų mažėjimo kaimuose žymus skaičius visų mokyklų buvo sumažintas. Antra, ir tai turbūt svarbiausia, ligi šiol savo lenkais laikantieji Vilnijos gyventojai (...) pasiduodavo rusinimui, ir daug lenkiškų mokyklų buvo pakeistos rusiškoms. Vilniaus Antakalnio priemiestyje tik kas ketvirtas ar penktas besimokantis katekizmo

lenkiškų šeimų, nors lankė lenkišką mokyklą. Kiti mokėsi lenkiškų poterių, parašytų „graždanka“, nes lankė rusų mokyklą (...) 1977 m. būdamas Turgelių klebonų, stengiausi įtikinti savo parapijiečius, kad neleistų Naujininkų kaime pakeisti lenkiškos mokyklos į rusišką. Nugalėjo to meto atsakingo už švietimą Czesław'o Wysocki'o nuomonė, kuris vėliau tapo „lenkų patriotu“ ir autonomijos šalininku... Lenkiškai-rusiška mokykla buvo paversta vien tik rusišką“.

Į dažnus lenkų skundus dėl jų pavardžių lietuvinimo ir dėl autonomijos negavimo kun. Aliulis atsako: vokiečių mažuma Silezijoje apie jokią autonomiją ir kalbėti negali, o lietuviškų pavardžių ne tik galūnės bet ir šaknys yra pakeičiamos. Pvz. vienas lietuvis tėvas visą mėnesį Varšuvoje varstė įvairių įstaigų duris, kol gavo leidimą savo sūnų pakrikštyti Audriumi.

„Lad“ savaitraštis vadina save katalikišku, bet vienodo saiko taisyklės nesilaiko. Kun. Aliulis rašo: „Ne tiktai Dievo įsakymas mylėti savo artimą kaip patį save, bet ir „Fair play“ dėsnis prisako taikyti tuos pačius principus ir įvertinimus sau ir saviesiems, kaip kitiems ir svetimiesiems“.

J.B.

(„T.Z. Nr. 27)

Bus įamžintas skrydžio aplink Europą dalyvio atminimas

1934 metais, pagerbiant Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą metines, Europą apskrido trijų lietuviškos konstrukcijos lėktuvų ANBO IV eskadrilė. Eskadrilės vado Antano Gustaičio lėktuvo žvalgo kabinoje skrido lakūnas Juozas Namikas. Eskadrilė, išrėžusi oro keliu dešimt tūkstančių kilometrų, parodė Europai, kad Lietuvos karo aviacija yra pajėgi atlikti tokius žygius originalios konstrukcijos lėktuvais. Juozas Namikas prisiminimuose rašė: „Kitos valstybės stabėjosi sutikdamos mus: kaip tokia maža valstybė ir tik neseniai atsikūrusi, jau skraido savo gamybos lėktuvais.“

Tragiškas atsargos majoro Juozo Namiko likimas. Sovietams okupavus Lietuvą, 1940 metų rudenį

paslaptinomis aplinkybėmis nutrūko jo gyvenimo siūlas.

Birželio 13 d. Utenos rajone, Užpalių kapinėse bus atidengtas standartinis karo lakūno paminklas Juozui Namikui. Yra iškilusi viena problema, - nepavyksta rasti šio lakūno nuotraukos, iš kurios būtų galima pagaminti fotokeraminį atspaudą. Galinčiuosius padėti prašome pranešti valstybinei įmonei „Palikimas“ Vilniuje (615078) arba draugijai „Lakūnų kapai“ Kaune (770367).

Jonas Voronavičius

(„L.A.“ Nr. 114)

Santarvė, o ne konfrontacija

Lietuvai ir Lenkijai reikia būti geromis kaimynėmis. Tad turime įveikti senąją mąstymą - taip spaudos konferencijoje, kuri įvyko birželio 11, pasakė Lenkijos prezidentas Lechas Valensa, atsakydamas į klausimą, kodėl vilinamas jo susitikimas su Lietuvos A.T. pirmininku Vytautu Landsbergiu.

Yra daug žmonių, kurie myli savo buvusią žemę, o lietuviai bijo, kad mes bandysime ją atgauti. Mes galime mylėti savo istoriją, lietuviai gali mylėti savo paminklus mūsų teritorijoje. Aš suprantu, kad seno mąstymo sunku atsisakyti, ir kova tebevyksta daugelio mąstyme ir širdyse. Tačiau turime nugalėti, ir tas laikas jau artėja. Lietuviai bijosi, juos reikia suprasti. Aš garantuoju, kad Lietuvos niekas nepuls ir nedalins. Mus jungs atvira siena. Aš su lietuviais nekariausiu, aš noriu juos mylėti, - pasakė Lechas Valensa.

Jis paragino žurnalistus siekti santarvės tarp abiejų tautų, o ne konfrontacijos.

ELTA („L.A.“ Nr. 114)

Lietuvos Respublikos ambasada

Iškabos su šiais žodžiais jau puošia Lietuvos ambasadą Londone, netrukus bus pakabintos prie ambasadų Vašingtone, Paryžiuje, Varšuvoje, Briuselyje, Bonoje. Iškabos autorius - dailininkas Algimantas Šimkus.

LA inf.

Jezuitai grįžta Kaunan

Pagaliau grįžta tai, kas buvo atimta. Vėl atgyja žodžiai - Dievas ir Bažnyčia. Jų tarnai tampa ne tik mūsų sugriuvusios dvasios žadintojai, bet ir suniokotų Dievo namų atstatytojai. Kokie jausmai užplūsta teisėtus tų namų šeimininkus, išvydusius, kaip buvo išniekinta, kaip buvo pasityčiota iš dvasinių ir materialinių verstybių?

Dar pernai, vasario 2 d., Jėzuitų bedruomenei gražinta Kauno jėzuitų Sv. Pranciškaus Ksvero kažnyčia. Jos istorija dramatiška kaip ir joje besimeldusių žmonių likimai.

Miestiečių kvietimu jėzuitai Kaune įsikūrė 1642 m., pirmąją mokyklą atidarė 1648 m. Jie daugiausia dirbo švietėjišką darbą, stengėsi diegti mokiniams ne sausas žinias, o padėdavo išsiugdyti stiprų charakterį, mokė krikščioniškai gyventi. Savo elgesio jie neatsiedavo nei nuo pažangos, nei nuo kultūros. Beje, jau nuo 1677 m. Kauno jėzuitų mokykla turėjo savo sceną, kurioje rengdavo spektaklius, taip pat ruošdavo iškilmingas pamaldas su orkestru. 1702 m. mokykla tapo kolegija. Tėvai jėzuitai rūpinosi vargingais apylinkių gyventojais, neapleido nei kalinių, nei angliadegių. Užklupus marui, jie pasiliko mieste: vaikščiojo į sergančiųjų namus, guodė, teikė sakramentus. 1710 m. visi mieste buvę jėzuitai mirė maru. Į jų vietą atėjusieji tęsė savo veiklą - plėtė mokyklą, toliau statė bažnyčią, kurios pamatai buvo padėti 1666 m. Nepaisant visų negandų ir vargų, 1722 m. ją jau buvo galima pašventinti. 1725 m. statyba buvo baigta, vėliau - dekoruojamas vidus. Tačiau 1732 m. gaisras, nušlavęs didelę Kauno dalį, neaplenkė ir jėzuitams priklausiusių pastatų bei bažnyčios. Tik XVIII a. septintajame dešimtmetyje baigtas išraiškingas vėlyvojo baroko stiliaus pastatas pačiame Kauno centre, Rotušės aikštėje. Ši bažnyčia - trinavė bazilika su vienu meniškiausių rokokinių altorių Lietuvoje. Deja, carinei Rusijai užvaldžius Lietuvą, 1821 m. bažnyčia buvo atiduota stačiatikiams. Čia įrengta cerkvė, kuri 1843 m. pavadinta Aleksandro Nevskio soboru. 1915 m. gaisras vėl nuniokiojo bažnyčios bokštą. Karas dar labiau nusiaubė pastato išorę ir vidų.

1923 m. (po 150 metų pertraukos) čia vėl įsikūrė jėzuitai. 1924 m. aptvarkytoje bažnyčioje pradėdamos laikyti pamaldos, vėl atidaroma gimnazija. Beje, 1925 m. Romos popiežius Pijus XI paaukėjo Kauno jėzuitų gimnazijai 200,000 litų. 1930-32 m. buvo tęsiamas remontas, plečiamos gimnazijos valdos. Visi joje besimokantieji išsiskirdavo iš kitų moksleivių erudicija, aukštu išsilavinimo lygiu. Leisti savo vaikus mokytis pas tėvus jėzuitus buvo prestižo požymis. Jėzuitai ugdė ir puoselėjo savo mokinių dorovę, ruošė juos gyvenimui. Gimnaziją baigė daug mūsų tautos šviestulių - ne tik pasauliečių, bet ir dabar gerai žinomų dvasininkų - Jo Eminencija kardinolas Vincentas Sladkevičius, vyskupas Vladislovas Michelevičius, Tarpdiecezinės kunigų seminarijos Teologijos fakulteto dekanas dr. prof. Viktoras Butkus, docentas Pranciškus Tamulevičius.

Birutė Garbaravičienė

Šis kilnus, švietėjiškas darbas buvo nutrauktas visai Lietuvai tragiškais metais: 1949 m. per 24 valandas jėzuitams buvo įsakyta išsikraustyti iš bažnyčios ir kitų pastatų. Neišvengė daugelis ir tremties. Pagal įprastinį bolševikinį scenarijų bažnyčia vrito grūdų, vėliau makulatūros sandėliu ir t.t. Kol buvo „pritaikyta“ sporto salei.

Visa tai sužinojau iš Jėzuitų bažnyčios rektoriaus kunigo Algio Baniulio. Dabar čia darbuojasi Restauravimo darbų valdybos, Paminklų restauravimo-projektavimo instituto žmonės, talkina Tarpdiecezinės kunigų seminarijos klierikai, 4-osios profesinės ir A. Mickevičiaus vidurinių mokyklų moksleiviai. Nuoširdžiai ir nuolat triūsia tikintieji, ypač Ona Varnagirytė, Emilija Janavičiūtė, Pranas Knipas, Alfonsas Semaška, Jeronimas Mačianskas ir kiti.

Kol kas įsivaizduoti, kaip atrodys dar viena prisikelsianti mūsų šventovė, sunku. Darbai juda lėčiau negu norėtūsi. Ir statybinių medžiagų gauti vis sunkiau... Nors pasistūmėta nemenkai: pakeistos stogo danga ir medinės konstrukcijos, centrinė nava uždengta skarda, vienas bokštas jau užklotas varine skarda, iš abiejų bokštų iškuoptos šiuokšlės ir atliekos... Tačiau tai tik kapitalinio remonto pradžia, nes nuniokota irgi kapitaliai: skliautai apgadingi per stogą žliaugusio vandens, altorius ir stogas sudarkyti... kulkų (mat vadovujant buvusiam 4-osios PTM direktoriui g. Sočiui pastogėje buvo įrengta šaudykla - reikėjo gi paruošti vaikus „darbui ir tėvynės gynybai“). Be to, altoriaus navoje buvę „šeimininkai“ leido gaminti... metalinių garažų konstrukcijas. O ką bekalbėti apie visą dingusią bažnyčios inventorių, suolus, klausyklas, paveikslus, medinius altorius, sudaužytus šviestuvus. Beprasmiška ir vardyti, nes liko tik sienos ir du nuniokoti altoriai. Visiškai sunaikinti ir vokiečių meistrų statyti vertingieji vargonai...

Vaikščiojau, klausiausi, žiūrėjau ir... šiurpau, o akį įkyriai ir ciniškai rėžė virš buvusių vargonų begėdiškai raudonomis raidėmis rėkią šūkiiai: „Citius, altius, fortius“ ir „Sveikam kūne - sveika siela“. Tos „sveikos sielos“ padarinius pamačiau rūsyje, buvusioje laidojimo kriptoje po presbiterija. Ten „brandžiojo“ nužmoginimo laikais, be abejo, su buvusiu PTM ir kitų vadovų žinia, buvo įruosta banketinė salė. Įsigudrinta įrengti ir suomišką pirtelę su baseinuku, iš kurio išleidžiamas vanduo tiesiog susigerdavo į gruntą ir paplovė koloną - dėl to įtrūko mūrinė siena; valant rūšį, mirusiųjų palaikai kartu su šiuokšlėmis buvo „perkelti“ į... sąvartyną. Karstams skirtose nišose buvo įtaisyta banketinės salės „puošmena“ - vitražai. Kuo gi ne restoranas kapinėse? Apie jo egzistavimą negalėjo nežinoti anuometinio LKP Požėlos rajono komiteto pirmasis sekretorius A. Guiga („pagarsėjęs“ kaip Sv. Gertrūdos bažnytelės „globėjas“).

Koks vis dėlto turėjo būti prie šito vandališko darbo (reikėjo gi leidimų, projektų, statybinių medžiagų, inventoriaus ir t.) nagus prikišusiųjų dvasinis nuopuolis?

Nesunku būtų juos dabar surasti ir įvardyti. Daugelis dar tebeina svarbias pareigas - turbūt projektuoja, moko, vadovauja.. Bet ar taip juos prikeltume iš dvasinio letargo?

Visi, kurie nori, gali ateiti padirbėti, patalkininkauti ir paremti atstatomą Jėzuitų bažnyčią (beje, Lietuvos banko Kauno skyriuje atidaryta sąskaita Nr. 701210). Gal dar yra žmonių, ypač vyresniojo amžiaus kauniečių, turinčių daiktų ar atvirukų, bylojančių apie šią bažnyčią, gal atsilieptų buvę Jėzuitų gimnazijos mokiniai, gal užeitų mokytojai, dirbę minėtose mokyklose (juolab, kad bus gražinama bei atstatoma Jėzuitų kolegija), galų gale - gal užsuktų ir tie, kurie savo ar svetima valia pridėjo rankas prie darbų, virtusių istorinio ir dvasinio paminklo niokojimu. Tik mūsų visų (ir valdiškų instancijų, ir eilinių piliečių) geros valios ir pastangų dėka į Kauną grįš dar vieni Dievo namai. Šiomet Jėzuitų ordino 450 metų jubiliejus ir šio ordino įkūrėjo Ignaco iš Lojolos 500-osios metinės. Liko dar nepaprastų žmonių - jėzuitų - pasekėjų, jų vėl laukia sunkus ir daug jėgų bei kantrybės pareikalaujantis darbas. Per kelis amžius po maro, gaisrų, karų tarsi feniksas iš pelenų jų šventovė pakildavo. Ir dabar ji vėl keliasi iš numirusiųjų.

(Laiškai Lietuviams Nr. 9)

Amerikos Lietuvių religinės šalpos vaistų siuntos Lietuvai

Lietuvą pasiekė dar viena, Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos Brooklyne parengta vaistų siunta. Į Lietuvą nugabentas krovinyš insulino ir „oncovin“ vaistų nuo kraujo vėžio. Visos siuntos vertė maždaug 350 tūkstančių dolerių. Vaistai, pakrauti į specialias dėžes šaltam transportui, Lufthansa oro linijos lėktuvu, per Frankfurtą buvo nugabenti į Rygą, kur juos atsiėmė Lietuvo „Caritas“ federacijos atstovai. Insulinas, Caritas vaistinėse bus dalinamas nemokamai, o „oncovin“ vaistai bus atiduoti ligoninėms, kuriose gydomi kraujo vėžiu sergantys pacientai. Nuo 1990 metų vasaros iki dabar, medicininės pagalbos programos „Gyvybė Lietuvai“ rėmuose, Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa į Lietuvą jau yra pasiuntusi 37 vaistų siuntas.

Brooklyne veikiančios Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos vadovybė, pranešdama apie vakar į Lietuvą pasiųstą vaistų konteinerį, cituoja iš Kaišiadorių vyskupijos Caritas skyriaus gautojo laiško ištraukas. Kaišiadorių Caritas skyriaus vedėja Marija Bagdonienė rašo: „Visų sušelpusių vardu dėkojame už gausias ir reikalingas dovanas (...) Mes dėkojame Dievui už tai, kas Jūs, gyvendami toli nuo mūsų, rodote savo meilę lietuvių tautai. Šių metų liepos pirmąjį šeštadienį Kaišiadorių katedrooje bus aukojamos šv. Mišios. Melsimės už Jus ir prašysime Dievo malonės mieliems geradariams tautiečiams gyvenantiems už vandenyno“.

LRTV

B. Jelcinas apie Rusiją ir Baltijos valstybes

Birželio 10 d. Rusijos prezidentas Borisas Jelcinas kalbėjo Rusijos ginkluotųjų pajėgų vadų pasitarime Maskvoje. Padėtį Rusijoje jis pavadino „sudėtinga, tačiau ne beviltiška“. „Esu įsitikinęs, kad dabar reikia eiti toliau. Bet koks stabtelėjimas Rusijai paprasčiausiai reikš žūtį“. Prezidentas pavadino „negarbingu“ spekuliaciją Gaidaro komanda. Pasak jo, alternatyvos šiandien nėra. Kalbėdamas apie nacionalinių armijų kūrimą, B. Jelcinas pabrėžė, kad jis neturi pavirsti vieningo karinio organizmo plėšymu. Jis pasisakė už buvusių SSSR respublikų karinio bendradarbiavimo plėtojimą, pirmiausiai turėdamas galvoje kolektyvinio saugumo sutartį, kuri yra atvira.

Apie 14-ąją armiją Moldovoje B. Jelcinas pasakė: „Negalime leisti, kad šiame regione pasikartotų Jugoslavijos variantas, juo labiau dalyvaujant Rusijos kariuomenei. Tuo pat metu mes neužmirštame, kad Padniestrėje gyvena dešimtys tūkstančių mūsų tėvynainių. Esu įsitikinęs, kad šio mazgo neįmanoma atrišti, neatsizvelgiant į jų interesus.“

Kalbėdamas apie Rusijos kariuomenės išvedimo iš Baltijos šalių terminus, B. Jelcinas pažymėjo, kad „šių problemų sprendimas įmanomas tik realizmo pamatu. Mes atmetame bet kokius ultimatumus. Tuo labiau nuostabą kelia kai kurių šių šalių kreipimasis tais klausimais į ESBT, į jungtines tautas“. Rusija, pasak B. Jelcino, neturinti slaptų politinių kėslų, kuriuos siektų realizuoti jos kariuomenė Baltijos šalyse. B. Jelcinas pabrėžė, kad išvedimo problema žymia dalimi yra techninė. „Mes negalime išvesti kariuomenės į plyną lauką, ir tuo labiau niekad nesutiksime su tuo, kad mūsų kariuomenės išėjimas primintų bėgimą“. Tačiau, Rusijos prezidento nuomone, kariuomenės išvedimas gali būti pagreitintas, jeigu kita pusė aktyviau į jos įkurdinimo kitose vietose problemas sprendimą.

Šv. Stanislavo bažnyčia Romoje

Popiežius Jonas Paulius II šį rytą aplankė lenkų šv. Stanislavo bažnyčią Romoje. Dalyvaujant Romos lenkų bendruomenei ir maldininkams iš Lenkijos, aukojo šv. Mišias. Šioje bažnyčioje lenkų maldininkų sielovada rūpinamasi jau daugiau negu 400 metų. 1578 metais, kardinolo Hozijaus prašymu, popiežius Grigalius XIII bažnyčią Bottghe Oscure gatvėje atidavė lenkams. Po kelerių metų atrestauruotą bažnyčią ir prie jo pastatytus maldininkų namus pašventino Vilniaus, vėliau Krokuvos vyskupas kardinolas Jurgis Radvila. Per ištisus keturis šimtmečius čia apsidavė į Romą atvykstantys lenkai, lietuviai ir kitų tautų maldininkai. Nuo 1912 metų šios bažnyčios rektorium buvo kanauninkas Kazimieras Prapuolenis buvęs neoficialiu atsikuriančios nepriklausomos Lietuvos atstovu prie Apaštalių Sosto.

LRTV

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ JAUNIMO LAIKRAŠTIS.

Redaktorė J. Žitkevičienė, 29 Ormond Rd., Moonee Ponds Vic. 3039.

Nepamirėjome Birželio

Birželio mėnesį visi lietuviai turi paminėti komunistų žiaurumus padarytus Lietuvai. Birželio 15 d. 1940 m. neteisėtai ir žiauriai okupavo Lietuvą. Birželio 14-15 d., 1941 m. lietuviai buvo išvežti į Sibirą. Per porą naktų, 32,000 žmonių buvo išgabeti. Sibire nedaug liko gyvų, nes Sibiro tundrose mirė tūkstančiai lietuvių. Iš tų, kurie išliko gyvi, nedaug sugrįžo į Lietuvą, nes jie bijojo komunistų, arba sovietai jų neišleido.

Yra gaila, kad šiais metais

Melbourne, nebuvo išvežtųjų minėjimo. Gal Melbourne lietuviai nenori, o gal tingi atsiminti šią svarbią dieną Lietuvos istorijoje? Man birželio išvežimai primena mano gimines Lietuvoje, kurie turėjo gyventi po komunistine valdžia, o dar ir dabar, tikros laisvės neturi.

Visi turėtų atsiminti tas žiaurias dienas, kada nekalti žmonės buvo žiauriai nužudyti savo tėvynėje, arba išvežti kentėti į Sibirą.

Daina Didžytė, 9-ta klasė
Lit. kursai, Melbourne

Lietuvių Tautos laisvės sopulys

Birželio mėn. 15 dieną, 1940 m. sovietų tankai su didžiausiu triukšmu atriedėjo į Lietuvą. Visi lietuviai buvo labai išsigandę, kad nebus laisvės.

Taip komunistai okupavo Lietuvą. Jie gaudė ir varė žmones į kalėjimus be jokios priežasties.

Kitais metais, birželio 14-15-tą dienomis, lietuviai buvo gaudomi iš namų ir iš gatvių ir kišami į gyvulinius vagonus deportacijoms.

Per porą dienų, rusai surinko 32,000 lietuvių ir išvežė į Sibirą.

Vėliau, rusai turėjo bėgti iš Lietuvos, nes prasidėjo Sovietų-Vokiečių karas. Vistiek, rusai grįžo į Lietuvą, nes karą laimėjo.

Yra nemalonu prisiminti tokį didelį tautos sopulį, bet jį reikia prisiminti, nes yra dalis Lietuvos istorijos.

Dalytė Didžytė, 7 skyrius
Melb. Parap. mokykla

Šunelio gyvenimas

(Premijuotas rašinys)

„Lost and Found“

Kas? Suo
Amžius? Vienuolikos mėnesių
Koks? Juodas pudelis
Kur? Gyvulių krautuveje
Telefono numeris - 276 8301

Prašau skambinti jeigu šitas šuo yra tavo.

Labas! Mano vardas yra Meškutis. Ir kaip jūs dabar žinote, kad aš vienuolikos mėnesių, kad esu pudelis, ir taip pat esu paklydęs. Aš nežinau, kur mano tėveliai yra, kas jie yra, ir ar mano tėveliai yra gyvi.

Kai aš gimiau aš buvau su savo tėveliais tik tris dienas prieš kol jie mane atidavė. Jie atidavė mane labai geriems žmonėms. Tos šeimos vardas buvo Dryža. Aš buvau su jais visą savo gyvenimą. O dabar aš atsiradau gyvulių krautuveje.

Pamačiau labai daug gražių gyvulių krautuveje. Gal aš paklausu vienos mergaitės, ar ji bus

mano draugė. Yra viena labai graži balta pudelaitė. Ji turi ružavą kaspinę plaukuose. Aš pakviečiau Rūta į kiną. Penktadienio vakarą aš ir Rūta slapta išėjome į kiną pamatyti „Milo and Otis“. Mes sėdėjom kine ir aš girdėjau žmones šaukiant: „Rūta, Rūta, kur tu esi?“ Buvo jos savininkas. Ji buvo labai patenkinta, kai pamatė jį, ir norėjo eiti namo su juo. Ji nuėjo, ir aš negalėjau jai pasakyti sudievu su bučkiu. Aš buvau labai liūdnas.

Aš parėjau „namo“ į gyvulių krautuve. Kitą dieną žmonės atėjo nupirkti mane, kaip dovaną savo dukrai. Jie buvo labai turtingi. Namas buvo labai gražus ir turėjo didelį kiemą, kur aš galėjau lakstyti. Aš nežinojau, ar aš mergaitei patiksiu. Ji buvo išėjusi su kitu šunimi. Gal ji manęs nemylės, kaip aną šunį? Girdėjau mašiną. Mergaitė atėjo su savo šunimi. Tas šuo buvo Rūta!

Kristina Dryžaitė
Adelaidė

Norėčiau atostogauti Lietuvoje

Lietuva yra namo tėvų, senelių gimtinė. Lietuva labai toli nuo Melbourne. Per kiekvienas atostogas svajoju apie Lietuvą. Susitikčiau pusbrolių Karolį, puseserę Rūta, dėdę, tetą, senelius ir kitus giminaičius. Su Karoliu ir Rūta žaistume įvairius žaidimus, eitume pasivaikščioti į mišką, pabėgiotume su jų dideliu šuniu. Būtų įdomu užlipti ant Gėdimino kalno, pažūrėti į gražias Vilniaus apylinkes, aplankyti muziejų,

Aušros Vartus ir kitas istorines gražias vietas. Norėčiau paplaukioti Neries upe. Manau kad man svajonė bus tikra, ir mes važiuosime prie Baltijos jūros. Įdomu, ar ten tokios didelės bangos, ar galima rasti gintaro pajūryje?

Tikiu, kad giminės parodys daug įdomių vietų ir papasakos jų istorijas.

Rimas Strunga, 7 skyrius,
Parap. Sekm. Mokykla, Melb.

Kraujingos dienos

Birželio 15 d. 1940 m. buvo lietuviams baisi diena. Sovietų tankai atriedėjo į Lietuvą. Sovietai, nieko nelaukę, tuoj griebė daug lietuvių ir kišo į kalėjimus, žudė ant vietos, ar vežė į Sibirą, nors tie žmonės buvo nieko blogo nepadarę. Tik todėl, kad jie buvo lietuviai, jie buvo baudžiami.

To buvo negana. Po metų, birželio mėn. iš 14 d. į 15-tą naktį, griebė daug lietuvių ir išvežė į Sibirą gyvulių vagonuose. Per keletą dienų ir naktų 32,000 vyrų, moterų, vaikų ir senelių buvo surinkta ir išvežta į šaltą Sibirą - dešimčiai ar

dvidešimčiai metų. Niekas negalėjo pabėgti iš tų stovyklų Sibire, nes buvo per šalta ir niekur nebuvo kur rasti valgio ar šilumos.

Aš galvoju, kad šis įvykis buvo labai neteisingas. Jokiam žmogui, bet kurios tautybės, o ypatingai lietuviui, nereikėtų išgyventi tokių šurpių dalykų. Todėl svarbu prisiminti tuos baisesius laikus, ir apie juos papasakoti ateinančioms kartoms. Vien dėl viso to, mes dabar gyvename Australijoje, o ne Lietuvoje.

Albina Strungaitė, 9 klasė
Lit. kursai, Melbourne

Baisusis Birželis

Prieš penkiasdešimt dvejus metus, Lietuvoje atsitiko daug nepaprastai baisių įvykių. Birželio 15 d. į Lietuvą įžygiavo sovietų kareiviai, įriedėjo tankai. Lietuva vėl prarado savo nepriklausomybę, buvo inkorporuota į Sovietų Sąjungą. Sovietai, tuojau pradėjo apėplėsti lietuvių mylimąją šalį, ir taip pat, kiek tik galėjo, vežti lietuvius į Sibirą ar kišti į kalėjimus. Tai buvo viena iš didžiausių

Lietuvos kančių. Taip buvo baisu, kai per porą dienų 32,000 žmonių buvo deportuota gyvuliniuose vagonuose į Sibirą, traktuojami, kaip „liaudies priešai“.

Nors aš asmeniškai neišgyvenau tų baisių įvykių, tačiau jie mane liečia, nes tik jų dėka čia Australijoje gyvenau.

Danius Aras, 9 klasė
Lit. kursai, Melbourne

Šunelio gyvenimas

(Premijuotas rašinys)

Aš esu mažas, juodas šunelis, mano vardas - Juodukas. Aš gimiau dideleje daržinėje. Mano mama buvo graži, balta - pudelis, o tėtis buvo didelis, juodas labrador. Aš turėjau tris brolius ir dvi seseris. Mano tėvai priklausė turtingiems žmonėms. Mes buvome labai linksmi.

Staiga, vieną dieną, nepažįstamas žmogus atėjo, paėmė mane ir vieną mano brolių. Jis įdėjo mus į narvelį ir nuvežė į gyvulių krautuve. Aš su savo broliu, buvome labai nuliūdę, nes labai ilgėjome savo namų.

Gyvulių krautuveje buvo daug nuliūdusių gyvulių. Vieną dieną,

Skautavimas

Aš galvoju, kad lietuvių vaikai Australijoje turėtų priklausyti kokiai nors organizacijai. Melbourne vaikai turėtų pasidaryti skautais. Aš mėgstu skautauti, nes išmokstu daug naujų dainų ir gaunu progą susirasti naujų draugų. Skautai įvairius dalykus daro. Mes einam į iškylas, į stovyklas, ir turim sueigas. Mes visą laiką stengiamės kalbėti lietuviškai, bet ne visada taip pavyksta. Yra gerai būti skautė, nes įdomiai laiką praleidžiamė.

Dalytė Didžytė

Mano autobiografija

Aš esu Dalytė Didžytė. Man yra dvylika metų. Gyvenu Altonoje. Aš turiu dvi vyresnes sesutes ir vieną už mane jaunesnį broliuką. Turiu aš rudus plaukus ir mėlynas akis. Aš esu septintoje klasėje. Mokykloje aš mokinuosi prancūzų ir italų kalbas. Šeštadieniais ir sekmadieniais mokinuosi lietuvių kalbą ir tikyba, dainas ir tautinius šokius.

Aš mėgstu skaityti, piešti, žaisti ir žiūrėti televiziją. Taip pat mėgstu gyvuliukus - tigrus, šunis, zebra, žirafas ir dramblius. Renku -

trintukus, lipinukus ir pašto ženklukus. Kai aš užaugsiu, noriu būti mokytoja, arba kaulų „terapiste“.

Dalytė Didžytė

Šokio sukury - Lietuva širdy

Toks yra Devintosios išėivijos lietuvių tautinių šokių šūkis. Šią šventę ruošia JAV ir Kanados lietuvių bendruomenės, kartu su Lietuvių tautinių šokių institutu išėivijoje. Šventė įvyks š.m. liepos mėn. 5 dieną Rosemount Horizon paviljone prie Cikagos. Joje dalyvaus 53 šokėjų grupės iš JAV, Kanados, Pietų Amerikos ir reprezentacinė 20 šokėjų grupė iš Lietuvos. Iš viso virš 2,000 šokėjų

Šventės rengimą atlieka 30 asmenų komitetas, kuriam vadovauja Petras Kisielius, M.D. Komitetas turi 14 komisijų, kuriose talkininkauja dar apie 50 asmenų.

Lietuvių tautinių šokių švenčių ruošimas išėivijoje prasidėjo 1957 metais Cikagoje. Jos ruošiamos Lietuvių Bendruomenės kas 4 metai. Į jas pakviečiami JAV (Kanados, VIII šokių šventėje Hamiltone) valdžios atstovai, senatoriai, kongresmenai, valstijų gubernatoriai, miesto merai ir

dvasiški. Į penktąją šokių šventę, kuriai man teko vadovauti, atvyko ir kviesta JAV prezidento Fordo žmona. Ketvirtoje šventėje atsilankė JAV prezidento Nixono žmona. Jų buvimas šventėje sutraukė JAV spaudos ir televizijos reporterius, kurie ne tik šventę, bet ir pačią Lietuvą plačiai išgarsino amerikiečių tarpe. Švenčių tikslas yra palaikyti lietuvių ir puoselėti mūsų tautinį meną išėivijoje, ypač jaunimo tarpe. Jiems tautiniai šokiai yra pramoga ir pasididžiavimas prieš kitataučius. Per visus sovietinės okupacijos metus, nuo tremtinių stovyklų Vokietijoje, išėivijos tautinių šokių šventės atliko Lietuvos reprezentavimą ir Lietuvos ambasadoriaus politinę misiją, rodant vakarams, kad Lietuva gyva. Kad ji vakarų išduota kenčia sunkią Maskvos vergiją. Išėivijos tautinių šokių šventės buvo didžiausios manifestacijos Lietuvos laisvės atstatymui, ko visada reikalavom

mes, švenčių rengėjai ir svečiai. Visose buvusiose šventėse dominavo šūkis „Laisvės Lietuvai“

Devintoji išėivijos lietuvių tautinių šokių šventė ir jos šūkis jau skirtingi nuo buvusių švenčių. Šia šventė mes, rengėjai, šokėjai ir žiūrovai išreikšime džiaugsmą, kad mūsų Lietuva jau nepriklausoma. Kartu ši šventė skelbs mūsų meilę ir lojalumą Lietuvos respublikai, mūsų tautai, jai laisvės ir gerovės siekiančiai valdžiai ir nepriklausomybės išlaikymo ir atstajmo darbą dirbantiems visiems broliams ir sesėms tėvynėje. Nors ši šokių šventė bus Amerikos žemėje, ji mums bus Lietuvos dalis ir tiltas vedantis į Nemuno kraštą. Šventėje lauksime Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininko Vytauto Landsbergio, Kultūros ir švietimo ministro Dariaus Kuolio ir kitų garbingų svečių iš Lietuvos.

Bronius Juodelis

LTOK atstovo informacija

Europos šalių krepšinio rinkinių atrankos varžybos dalyvauti Barcelonos olimpiadoje, kurios įvyko Zaragozoje, baigėsi. Kaip ir reikėjo tikėti, Lietuva nepralaimėjusi nei vienu rungtynių, išsikovojo teisę dalyvauti olimpiniam turnyre ir kartu tapo neoficialia Europos čempione, kuria ji paskutinį kartą buvo 1939 metais.

Barcelonos olimpiniam turnyre dalyvaus 12 šalių, kurios yra paskirstytos į 2 grupes. A grupėje žais: Amerika, Angola, Ispanija, Kroatija, Brazilija ir Vokietija. B grupėje: Lietuva, Rusija, Venecuela, Porto Rico, Kinija ir Australija.

Australija, atrodo, nesidžiaugia patekusi į tą pačią grupę su Lietuva. Pereitą šeštadienį (birželio 28 d.), Australijos olimpinis rinktinės treneris per 10 TV kanalą, laike rungtynių tarp Australijos ir Amerikos reprezentantų pareiškė, jog Lietuva yra pavojingiausia Europos komandų. Taip pat ir Adelaidės „Advertiser“ (liepos 7 d.) sporto skyriuje rašo, jog „...Australija pateko į kietų varžovų grupę kartu su Lietuva ir Rusija...“

Mums, buvimas vienoje grupėje su Australija, yra nemažas laimikis ta prasme, jog reikia manyti, kad Australijos televizijai rodant savo krepšinio komandos progresą olimpiadoje, mes turėsime progos gal kelis kartus pamatyti žaidžiant ir mūsų rinktinę.

J. Jonavičius

LTOK atstovas Australijoje

Krepšinio turnyras Barcelonoje

VYRIAI:

Liepos 26 - Grupė A: Croatia vs Brazil, United States vs Angola, Germany vs Spain. Grupė B - Venezuela vs Unified Team, China vs Lithuania, Puerto Rico vs Australia.

Liepos 27 - Grupė A: Croatia vs United States, Brazil vs Spain, Angola vs Germany. Grupė B - Venezuela vs Lithuania, Unified Team vs Australia, China vs Puerto Rico.

Liepos 29 - Grupė A: Croatia vs Spain, United States vs Germany, Brazil vs Angola. Grupė B - Venezuela vs Australia, Lithuania vs Puerto Rico, Unified Team vs China.

Liepos 31 - Grupė A: Croatia vs Germany, Spain vs Angola, United States vs Brazil. Grupė B - Venezuela vs Puerto Rico, Australia vs China, Lithuania vs Unified Team.

Rugpjūtis 2 - Grupė A: Croatia vs Angola, Germany vs Brazil, Spain vs United States. Grupė B - Venezuela vs China, Puerto Rico vs Unified Team, Australia vs Lithuania.

Rugpjūtis 4 - Quarte -finals.
Rugpjūtis 6 - Semi-finals.
Rugpjūtis 8 - Finals.

NVS nori papirkti Lietuvos rankininę

Krepšininkai ruošiasi olimpinėms žaidynėms, rankininkės - pasaulio čempionatui, kuris lapkričio 28 - gruodžio 5 vyks Vilniuje, Kaune ir Panevėžyje. Priminsiu, kad Lietuvos moterų rankinio rinktinė kopimą į pasaulines rakinio aukštumas pradės viename pogrupyje su Bulgarijos, Prancūzijos, Japonijos, CSFR ir Italijos nacionalinėmis komandomis, o kitame pogrupyje varžysis Švedija, Vengrija, Šiaurės Korėja, Olandija, Ispanija ir Taipėjus.

Ruoštis pirmajam savo čempionatui Lietuvos moterų rankinio rinktinė pradėjo ne šiandien. Tačiau visa kartu dar nesitreniravo nė vieno sykio. Mat dauguma žaidėjų rungtyniauja užsienio klubuose ir dar ne visos grįžo į Lietuvą, o rudeniop vėl turės išvažiuoti. Rinktinės vyr. treneris Antanas Taraskevičius gal ir pagrįstai baiminasi, kad tada

žaidėjos jau „parsiras tik pasaulio čempionato išvakarėse, gal prieš kokią savaitę“. Kas moka pinigus, tas ir gyvenimą reguliuoja.

Daiva Kalauskaitė-Zinkevičienė pelnosi duoną Švedijoje, Miroslava Tainovskaja-Rickevičienė, Rasa Sulskytė, Jalanta Jankevičienė, Larisa Pavolienė, Vilma Leonaviečiūtė - Vokietijoje, Lijana Sadzon, Rima Sypkuvienė ir Aušra Mikiušytė-Ziūkienė - Ispanijoje.

Mūsų „ispanės“ grįžo namo jau prieš gerą mėnesį ir kiek atsikvėpusios prisistatė į Antano Taraskevičiaus treniruotes. Bet tuoj pat Aušros Ziūkienės, vienos geriausių krašto puolėjų pasaulyje, prireikė - nepatikėsite kam - NVS olimpinei rinktinėi! Prasadėjo skambinimai ir ieškojimai: „tapsi olimpine čempione“, vien už dalyvavimą priklauso \$3000. Gal dvi savaites skambindavo bemaž kasdien ir iš Maskvos, ir iš Krasnodaro, kur gyvena NVS

rinktinės vyr. treneris Aleksandras Tarasikovas.

Aušra nesileido į jokias derybas ir dabar išvyko su Lietuvos rinktinė į tarptautinį turnyrą Vienoje, kur mūsų rankininkės žais su Austrijos, Švedijos ir Kinijos nacionalinėmis komandomis. Bet faktas, kad mūsų sportininkai ir toliau viliojami į Sandraugos rinktinės, prašyte prašosi aiškaus įvertinimo, ne tik patraukymo pačiais. Ar nereiktų Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui raštiškai paklausti kolegą Vitalijų Smirnovą, IOC viceprezidentą ir Rusijos OK prezidentą: ką tai reikšia ir kada už rytinių Lietuvos sienų bus suprasta, kad Lietuva - tikrai atskira ir nepriklausoma Respublika, o šios Respublikos pilietybė - ne šiaudinė. Juk nekviečia NVS į savo rinktinės nei Vokietijos, nei Lenkijos, nei Australijos sportininkų.

Roma Grinbergienė
„L.A.“ Nr. 11

LIETUVOS PILIEČIAI!

Birželio 14-osios referendumas dėl buvusios SSRS okupacinės kariuomenės išvedimo iš Lietuvos turi parodyti Helsinkio procese dalyvaujančioms valstybėms ir visam pasauliui vieningą ir tvirtą mūsų piliečių valią: prieš 52 metus Lietuvą okupavusi kariuomenė, tvirtinusi ir palaikiusi bolševikinį režimą, trėmusi ir kalinusi, žalojusi mūsų žemę ir naikinusi kultūros turtus turi būti nedelsiant išvesta!

Tuo rūpinasi Lietuvos politinės partijos ir judėjimai, sutaria visuomenė. Tačiau dar nevalia nusiraminti, galvojant, kad referendumo dieną viskas išsispręs savaime.

Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės nedraugai („jedinstveninkų“ bei „platformininkų“ likučiai ir kiti svajotojai apie „buvusį gerį ir tvarką“) stengiasi, kad balsuotojų sąrašuose netrukėtų „mirusių sielų“, kad balsuotų kuo daugiau gyventojų be Lietuvos pilietybės ir t.t. Jiems rūpi, kad svetima armija čia pasilikėtų kuo ilgiau, kad ji drumstų mūsų gyvenimą, trukdytų mūsų

darbą.

Todėl mes - Sąjūdžio koalicija „Už demokratinę Lietuvą“ - nuoširdžiai prašome ir raginame visus Lietuvos piliečius kas kuo gali prisidėti, kad birželio 14-osios referendume dalyvautų ir SSRS kariuomenės nedelsiamam išvedimui „Taip!“ pasakytų kuo daugiau balso teisę turinčių žmonių.

Kviečiame visus sąmoningus ir sąžiningus piliečius, ypač Sąjūdžio ir jo Koalicijos dalyvius, talkinti balsavimo komisijoms - padėti patikslinti sąrašus, balsavimo metu dalyvauti stebėtojais, teikti reikalingą pagalbą komisijoms ir

Jau antrą kartą Lietuvos laikraščiuose, kad Sibiro platybėse, apytikriai skaičiuojant, dar yra apie 70,000 lietuvių tremtinių. Jų dalis ten pasiliko sukūrę mišrias šeimas su ten gyvenančiais kitataučiais. Dalis išitraukė į žuvininkystę, dalis verčiasi medžiokle, bet dalis, kol kas neturi Lietuvoje likusių artimųjų ir kol Lietuvoje dėl gyvenimo palengvėjimo dar tebėra

balsuotojams.

Referendumas vyksta Tautos Gedulo ir vilties dieną - sukakus 51 metams nuo masinių trėmimų pradžios. Tremtinių kaulai, išbarstyti Sibiro ir Kazachstano platybėse, Ledinuotojo vandenyno pakrantėse, žuvę kalėjimuose ir lageriuose šaukia į mus:

Broliai seserys! Neuzmirškite mūsų aukos, sutelkite visą valią Tėvynės laisvei, jos nepriklausomybei ir demokratijai!

Birželio 14-ąją ateik ir pasakyk: „Taip!“ Okupacinė kariuomenė turi būti išvesta dar šiais metais!

Lietuvos Sąjūdžio koalicija „Už demokratinę Lietuvą“

Vilnius, 1992 birželio 7d.
„L.A.“ Nr. 114

daug neaiškumų, nori dar palaukti. Sibire jau prasidėjo šioks toks lietuvių organizacinis gyvenimas. Jų didžiausias noras sudaryti ten esančių lietuvių sąrašus. Ten pasiliekančius ir toliau gyventi parūpinti lietuviškų laikraščių ir knygų, jaunimui organzuoti nors sekmadienio lietuvių kalbos pamokas. Norų daug ir labar gerų, bet atstumai dideli, o veiklos kasa tuscia.

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Į Lietuva išvykus didesnei daliai „Tėviškės Aidų“ savanoriškos Ekspedicijos tarnybos dalyvių, atsirado naujų savanorių parapijiečių, kurie penktadieniais ir iš toli suvažiuoja sulankstyti laikraštį ir paruošti pašto persiuntimui, tai Juozas Gylys, Elena Juškevičienė, Jozefina Kemežienė, Aldona ir Jonas

Stankevičiai, Juozas Seliokas-prarečiui, Edvardas Sidlauskas, Pranas Svambarys, Irena Vilkišienė. Dar likę nuolatiniai savanoriai: Pranas ir Onutė Binkai, Teresė Jurgelaitienė, Antanina Kalvaitienė, Anelė Latvienė, Petras Mažylis, Juozas Mikštas, Jonė Zitkevičienė. Pareigas paskirsto ir vadovauja TA Administratorius Benediktas Kaminskas. Už šią savanorišką tarnybą jiems visiems gili padėkal

Karaliaus Mindaugo minėjimas

Pirmojo Lietuvos karaliaus ir Lietuvos valstybės įkūrėjo Mindaugo šventė, buvo Melbournu bendruomenės minima liepos 6 d.

Minėjimas buvo pradėtas D. Antanaitienės su jausmu perskaityta, tai dieni pritaikyta invokacija. Po to buvo pakviestas dr. S. Varnas, kuris labai įdomiai skaitė referatą „Tautos Vienybė, Demokratija ir Valstingumas“. Referate dr. S. Varnas painformavo bendruomenę apie dabartinę politinę padėtį ir sunkumus, kuriuos turi Lietuvos Vyriausybė. Asmenišką skirtingą nuomonę, partijų ambicijas, neigiamą kritiką ir nepasitenkinimą, ardo tai, kas šiuo metu turėtų būti pati svarbiausia užduotis - sutelkti jėgas Tėvynės atstatymui ir gerovei ir rusų kariuomenės išvedimui iš Lietuvos.

Dr. S. Varno paskaita buvo viena iš įdomiausių iki šiol girdėtų.

Sekanti programos dalis, S. Eimučio vadovaujamas kanklių ansamblis, kaip visuomet žavėjo klausytojus, o A. Gabeco dūdavimas gražiai harmonizavosi su kanklių

muzika. Jaunieji šokėjai savo grakštumu ir judesių suderinimu nepaprastai gražiai atliko kelis šokius ir sukėlė katutes visoje salėje. Padėka vadovei D. Antanaitienei. Po to kanklėmis pritariant solistė B. Saulytė-Kymantienė ir solistas V. Danius duetu žavėjo visus ir norėjosi dar daugiau ir daugiau dainų girdėti. Pabaigai visi buvo apdovanoti gėlėmis ir dėkingų klausytojų plojimais. Minėjimas baigtas Tautos himnu.

Ypatinga padėka mūsų pranešėjai D. Antanaitienei. Sviesų ir garsu koordinatoriams: J. Balciūniui ir A. Karazijai.

Išeinant girdėjau, kaip viena susižavėjusi ponija pasakė: „Jei būčiau žinojusi, tai už tokią programą būčiau aukojusi \$10, o ne vieną auksinį doleriuką...“ Miela ponija, dar nevēlu...

P.S. Jaunimui šokant žvilgtėjęjau į scenos dekoraciją ir pagalvojau kiek iš čia mūsų esančių dar prisimena A. Bronių Ziedą šio Lietuvos vaizdelio kūrėją.

Dalyvis

Tarptautinė religinės šalpos organizacija „Kirche in Not“, kurios centras yra Koenigsteine, Vokietijoje, paskelbė kreipimąsi į tarptautinę bendruomenę ir visus geros valios žmones, kuriuo protestuoja prieš buvusioje Jugoslavijoje vis dažniau pasireiškiančius tikinčiųjų persekiojimo atvejus. Kreipimesi, kurį pasirašė apaštalinis delegatas prie „Kirche in Not“ organizacijos arkivyskupas Josef Stimpfle,

atreipiama dėmesį, kad serbų ginkluoti būriai pastaruoju metu kelis kartus užpuolė ir degino vienuolynus Bosnijos - Hercegovinos respublikoje, kankino kunigus ir vienuoles. „Kirche in Not“ organizacija ragina viso pasaulio tikinčiuosius visais galimais būdais skatinti savo kraštų vyriausybes, kad jos imtųsi veiksmingesnių žygių karui, o drauge ir tikinčiųjų persekiojimui nutraukti.

LRTV

MELBOURNAS - VILNIUS

Seštadieniais 3.40 val.p.p. lėktuvais išskrenda iš Melbournu tiesiai į Bangkoką, kur susijungia su Swissair lėktuvu. Iš Bangkoko skridimas SR183 nesustoja iki Zuricho, o iš ten susijungia su skridimu į Vilnių. Pasiekite Vilnių sekmadienį 4.35 val.p.p. jų laiku.

Kainos: Melbourne - Vilnius - Melbourne

01 gegužės - 31 rugpjūčio	\$2,799
11 gruodžio - 23 gruodžio	
01 rugsėjo - 30 rugsėjo	\$2,649
01 gruodžio - 10 gruodžio	
24 gruodžio - 31 gruodžio	
01 spalio - 30 lapkričio	\$2,399
01 vasario - 28 vasario	
01 sausio - 31 sausio	\$2,499

Dėl skridimų ir kainų informacijų kreiptis į Swissair telefonu 670 9075 ar per savo kelionių agentą.

swissair

343 Little Collins Street
Melbourne, 3000

(Pasiteiravimui iš provincijos) Telef. veltui 008 331121.

ALB Švietimo tarybos pranešimas Nr. 42

1. Dėmesio: Dėmesio: JAV išėjo naujas ir labai įdomus lietuvių-anglų kalbų žodynas. Patartina visiems Lituanistiniams kursams, mokykloms ir kalbos mylėtojams jį įsigyti. Žodyną galima užsisakyti pas:

Evelina Kolupailaitė-Masiokiene ir inž. Bronių Masioka
13902 E. Marina Drive, Apt. 404
Aurora, CA 80014 USA

2. „Easy Way to Lithuanian“ knyga ir 6 audio-kasetės po 90 min. pritaikytos 24 pamokoms. Tai pats naujausias ir geriausias vadovėlis lietuviškai nemokanties pasimokyti kalbos. Knygoje apstu ir kultūrinių žinių bei paaiškinimų. Neutrūksta ir gramtikos paaiškinimų anglų kalba. Yra ir nedidelis lietuvių-anglų ir anglų-lietuvių kalbų žodynas. Kaina Australijoje su persiuntimu \$65.00. Užsisakyti galima pas R. Kučienę, 8626 S. Mozart St., Chicago, IL 60652. Tel. (312) 778-3058. Lithuanian Educational Council of the USA.

3 Lituanistinių kursų mokiniams patariame įsigyti „Lithuania's Environmental Problems“, Amanda J. Banks ir „Lithuania at the Crossroads“ ed. A.P. Taškūnas and J.W. Doyle, Sandy Bay, Tasmania,

T.U.U. Lithuanian Studies Society, c/o A.P. Taškūnas. Šitose knygose rasite naudingos medžiagos 11-tai ir 12-tais klasėms.

4. Turiu 2 kopijas „Gale lauko vienasėdis“. Tai 95 puslapių (fotokopijuotų) Lietuvos liaudies dainų rinkinys. Jame rasite: žemaitiškų, aukštaitiškų, dzūkų ir suvalkietiškų dainų ir melodijų gaidas. Kaina \$5.00. Dainų rinkinys gaunamas pas I.I. Davis, 6/365 Military Rd., Henley Beach, SA 5022.

5. Adelaidės Lietuvių Namų knygyne galima gauti: Lietuvos žemėlapi, 1.60 cm. x 1.20 cm. atspausdintas ant stipraus gero popieriaus - \$10.00; „Crosses in the Arctic“ \$8.00; „Laisvos atostogos“ \$5.00; „Introduction to Modern Lithuanian“ \$30.00. Prašome kreiptis į bibliotekos vedėją p. N. Alvikienę, Lietuvių Namai, 6 Eastry Str., Norwood, SA 5067.

6. Prašau visas buv. ir dabartines mokytojas atsiliepti suteikiant apie save žinias ALB Krašto valdybos narei kult. ir šviet. reikalams, A. Stepanienei.

Isolda I. Poželaitė-Davis
ALB Švietimo tarybos pirmininkė

Garbingo svečio vizitas

Birželio 16 su vienos dienos vizitu į Lietuvą atvyko Norvegijos Karalystės užsienio reikalų ministras Thorvaldas Stoltenbergas. Lietuvos-Latvijos pasienyje svečią pasitiko Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas, Norvegijos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Peras Gullikas Stavnumas, kiti oficialūs asmenys.

Vilniaus Antakalnio kapinėse Thorvaldas Stoltenbergas padėjo Norvegijos vėliavos spalvų juostomis apjuostus gėlių vainikus prie Sausio 13-osios ir Medininkų tragedijų aukų kapų, tylos minute pagerbė kritusiųjų atminimą.

Po pietų Lietuvos Vyriausybės vardu tarptautinių ekonominių santykių ministras Vytenis Aleškaitis ir Norvegijos užsienio reikalų ministras Thorvaldas Stoltenbergas pasirašė sutartį dėl laisvos prekybos, investicijų skatinimo ir jų apibūsės apsaugos bei prekybos žemės ūkio produktais.

Vakare garbingą svečių priėmė ministras pirmininkas G. Vagnorius. Aptartas tolesnis mūsų Respublikos bendradarbiavimas su Skandinavijos šalimis, ryšiai su NVS ir svetimos armijos išvedimas iš Lietuvos.

V. Landsbergis įteikė Thorvaldui Stoltenbergui Sausio 13-osios atminimo medalį, kuriuo jis apdovanotas už drąsą ir pasiaukojimą ginant Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę 1991 metų sausio-rugpjūčio mėnesiais.

T. Stoltenbergas nuoširdžiai padėkojo už garbingą apdovanojimą.

- Mes labai vertiname tą didžiulį dėmesį, kurį Norvegija skyrė ir skiria Lietuvos Respublikai ir jos žmonėms, - pasakė AT pirmininkas V. Landsbergis.

Jis išreiškė viltį, kad ryšiai tarp Lietuvos ir Norvegijos ir ateityje stiprės.

Sniegė Balciūnaitė
(„L.A.“ Nr. 117)

Japonija paskelbė ambasadorius Baltijos šalims ir NVS

Tokijas. Vakar Japonija oficialiai paskelbė, ką skirs ambasadoriais trijose Baltijos valstybėse ir šešiose Nepriklausomų Valstybių Sandraugos respublikose. Japonijos ambasadorius Rusijoje Sumio Edamura paskirtas ambasadoriumi ir Ukrainoje, Uzbekistane, Kazachstane,

Kirgizstane, Turkmenistane ir Baltarusijoje. Ambasadorius Švedijoje Naohiro Kumagai bus ambasadoriumi ir Latvijai, o ambasadorius Suomijoje Hisami Kurokochi paskirtas taip pat ir Estijai.

Japonijos ambasadoriumi Lietuvoje bus Yoshifumis Matsuda, kartu dirbantis ir Danijoje.

(L.A. Nr. 6073)

A. † A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, gilius užuojautos linkime Birutės vyrui Jonui Tamošiūniui, dukroms su jų šeimomis, sesutei Vyšniauskienei, broliui Maksvyčiui, giminėms, draugams ir pažįstamiems.

dr. Jonas Kunca ir šeima

PERTHAS

Tremtinių minėjimas

Minėjimą suruošė Baltiečių Taryba Latvų Centre, Belmont, birželio 14 d. 3 val. p.p. Prieėjimo dalyviams buvo išdalintos minėjimo programos, kuriose buvo atspausdinti giesmių ir tautinių himnų tekstai.

Pamaldas pravedė liuteronų kunigai: Dean Musinskis ir pastor Christian ir katalikų kunigas dr. A. Savickis. Giesmes giedojo visi dalyviai, o pamokslą pasakė kun. Savickis. Po pamaldų, Baltiečių Tarybos pirmininkas Petras Čekanauskas pasakė trumpą kalbą, nušviesdamas minėjimo reikšmę ir išreikšdamas padėką minėjimo talkininkams, pamaldų pravedėjams ir visiems atsilankiusiems.

Pabaigai, sugiedoti Australijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos Himnai. Dalyviai giedojo visus himnus. Dalyvių šiemet buvo žymiai mažiau negu anksčiau; beveik visi senesnės kartos.

Metinis susirinkimas

Lietuvių bendruomenės Perth'o Apylinkės metinis susirinkimas įvyko Lietuvių Namuose birželio 21 d., 3 val. po piet.

Susirinkimą atidarė valdybos pirmininkas kun. dr. A. Savickis.

Susirinkimui pirmininkauti sutiko J. Jaudegis, o sekretoriauti, - J. Cyžas.

Praeitų metų susirinkimo sekretorius protokolo nepristatė, tai buvo paskaitytas susirinkimo aprašymas iš „Zinučių“ 191-mo numerio.

Pirmininko pranešime kun. Savickis paminėjo, kad per tuos metus Lietuvoje buvo daug pasikeitimų, nes Lietuva buvo pripažinta kaip nepriklausoma valstybė. Tą svarbų įvykį ir mes paminėjome per Tautos Šventę. Į minėjimą buvo pakviesti valdžios bei opozicijos atstovai ir kitų tautybių bendruomenių atstovai.

Įvairūs parengimai per tuos metus vyko kas 3-4 savaitės; buvo suruošti visų tautinių švenčių minėjimai ir kiti pobūviai. Išnuomuotu autobusu buvo suruoštos 3 ekskursijos į provinciją.

B. Radzivanienė atgaivino tautinių šokių grupę „Satrija“, kuri gerai pasirodė keliuose tarptautiniuose festivaliuose ir Lietuvių Namuose. Buvo prarastos kelios rinkliavos įvairiems tikslams. (Iš viso buvo surinkta virš \$2000. Red.). Pirmininkas buvo labai nustebeš, kai grįžęs iš Papua-New Guinea sužinojo, kad per prarastą „Parama Lietuvai“ vajų tokia neskaitlinga Perth'o lietuvių kolonija suaukojo virš \$17000.

Baigdamas pranešimą, pirmininkas pakėkojo šeimininkams už pietų gaminimą ir talkininkams už salės paruošimą ruošiant įvairius pobūvius. Pakvietė Vytautą Radzivaną papasakoti apie „Satrijos“ veiklą.

Vytas papasakojo apie „Satrijos“ pasirodymus ir apie iš valdžios gautą paramą. Gautas honoraras - \$400 - už „Satrijos“ pasirodymą Entertainment Centre, buvo pervestas į bendruomenės valdybos kasą, o iš valdžios gautos paramos - \$800 - buvo nupirktas geras magnetofonas su mikrofonu, kuris galės būti naudojamas netik „Satrijos“ repeticijose bei pasirodymuose, bet ir pobūvių metu perduodant kalbas, pranešimus ir kitą programą. (Tas aparatas jau buvo panaudotas per Motinos Dienos minėjimą. Red.).

Susidarė keblumų dėl pietų pardavimo ir pobūvių apyskaitos paruošimo. Kadangi išdininkė G. Klimaitytė dalyvavo tik viename pobūvyje, tai tą darbą atlikdavo arba valdybos pakviesti pobūvių dalyvavo tik viename pobūvyje, tai tą darbą atlikdavo arba valdybos pakviesti pobūvių dalyviai arba valdybos sekretorė R. Sidarienė. Dabar sekretorė pranešė, kad ji toliau eis tik sekretorės pareigas.

Jei išdininkė ir ateityje negalės dalyvauti parengimuose, tai susirinkimas patarė valdybai, kad kiekvieną kartą pakviestų kokį nors parengimo dalyvį surinkti pinigus ir sudaryti parengimo apyskaitą.

Zinučių leidimo pranešimą padarė J. Cyžas. Zinutės gerai laikosi finansiniai: nors biuletenio atspausdinimas su elektrone mašinėle ir su kopijavimo mašina

pabrango, bet duosnios skaitytojų aukos netik padengė išlaidas, bet dar liko. Pajamos \$1011.46; (aukos \$882, palūkanos \$129.46); išlaidos \$766.08. (Į tą sumą įeina elektroninės mašinėlos kaina - \$280). Pinigai laikomi banke, atskiroje „Zinučių“ sąskaitoje.

Katalikų Federacijos įgaliotinis Perth'e B. Balys Steckis pranešė, kad jo kadencija baigėsi, tai reikia išrinkti naują atstovą. Susirinkimui prašant, jis sutiko būti įgaliotiniu.

Buvo paklausimų, ar išsilaiko radio valandėlė ir ar gauna aukų iš kitataučių. (Valandėlė transliuojama angliškai ir lietuviškai. Red.). V. Radzivanas atsakė, kad šiaip taip išsilaiko; iš kitataučių iki šiol aukų nėra gauta.

Valdybos sekretorė R. Sidarienė pranešė, kad yra gautas laiškas iš Krašto Valdybos, kuriame Australijos lietuviai prašomi aukoti

naujus vilnonius rūbus. Surinktus rūbus nusiųsti Krašto V-bai; iš visos Australijos gauti rūbai būtų siunčiami konteineriu į Lietuvą.

Kai kurie „Satrijos“ šokėjai tikisi važiuoti į Lietuvių Dienas, bet norėtų gauti finansinės paramos iš Perth'o lietuvių ar iš valdybos.

Buvo pasiūlyta vėl suruošti rinkliavą našlaičių paramai Lietuvoje.

Valdybos pirmininkas kun. Savickis pranešė, kad Dariaus ir Girėno minėjimas bus ruošiamas liepos 12 d.; tuoj po pamaldų, lietuvių salėje suneštinės vaisės ir minėjimas.

Dalia Francienė pakvietė dalyvius padėkoti Apylinkės valdybai už įdėtas pastangas, vadovaujant Perth'o lietuvių veiklai. Susirinkimas padėkojo valdybai plojimais.

Nebebūnant tolesnių klausimų bei pasiūlymų, susirinkimas uždarytas.

(„Zinutės“ 204)

Mūsų lakūnų žuvinimas - nuostolis pasauliui

Rašo B. Balys Steckis

Dariaus ir Girėno žuvinimas buvo tik paviršius tragedijos, kurią Lietuva ir pasaulis pergyveno tą nelaimingą liepos 17 d. naktį, 1933 metais. Istorinio ir rekordinio žygio paskutiniame etape, prie Sodino, su jų žuvimu kartu žuvo ir jų ateities darbai bei laimėjimai, apie kuriuos jie taip svajavo savo poilsio valandomis, atitrūkę nuo Lituanicos skridimo ruošos darbų. Kas juos arčiau pažinojo ir turėjo laimės su jais bendrauti, tas gyvai jautė, kad jų pasaulėžiūros, galvosenos ir sugebėjimai ėjo daug toliau už Lituanicos skridimo ribų. Jie siekė naujų pionieriškų žygių ore ir žemėje.

Kelias Dariaus ir Girėno būdų ypatybės noriu ir kitiems kelti dėmesį. Pirma - tai jų itin gilus ir pavyzdingas atsakomybės jausmas visuomenei. Rėmėjams duotas pažadas, kad juodu skris, buvo tarsi akmenyje iškalta priesaika, nepalaužiamas garbės žodis, kad Lituanica ir juodu iš New Yorko pakils, ir kad jokios aplinkybės skridimo Lietuvon nesustabdys. Antra - kiekvienas jiems artimas asmuo žinojo, kad Dariui ir Girėnui visiškai nerūpėjo asmeniškasis pasisekimas. Jų skridimo motyvas buvo aiškus noras pasitarnauti Lietuvos, o kartu ir viso pasaulio gerovei. Tą aiškiai parodė ir jų pasisakymai skridimo testamente, ir mintys išreikštos pasikalbėjimuose skridimo organizavimo dienomis. Jų vizija - pilnos etninės ribose atkurta Lietuva, žygiuojame mokslo ir technikos pažangos siekiančius

tautų priekyje.

Pakilus į orą, gamta mūsų lakūnams buvo ne priešas, bet naturalus gamtos fenomenas, kurį reikia suprasti, naudotis jo ypatybėmis ir su juo kooperuoti. Darius ir Girėnos buvo praktiški altruistai ir atviri, nekomplikuoti ir nedviprasmingi asmenys, kuriuos buvo labai lengva idealizuoti.

Dariaus ir Girėno žuvinimas buvo didžiulis nuostolis mūsų tautai, nes jų asmenyse netekome autentiškų didvyrių, o kartu ir nuostolis visam pasauliui, nes jų intelektos, konstruktyvios pažiūros, pagarba tautai ir žmonijai ir jų ameninis drausmingumas žadėjo dar daug naujų laimėjimų lietuvių tautos ir pasaulio gerovei.

Šiandien stebint, nuo Dariaus ir Girėno žygio jau daugiau, kaip puseišimtmečio praėjus, kai radaru ir kitais moderniais elektronikos įrengimais aprūpinti sprausminiai lėktuvai garso greičiu skraido iš vieno pasaulio krašto į kitą, o erdvių satelitai nuolat siunčia viso žemės rutulio meteorologines žinias, gal yra sunku suprasti tų laikų transatlantinių lakūnų drąsą, mažą vienmotorių lėktuvu jiems skrendant į tolimą nežinią, gal labiau pasitikint savo laime, negu primityvia tų laikų technika ir navigacijos priemonėmis.

Trumpai peržvelkime šių dviejų mūsų tautos didvyrių biografijas, jų pasiruošimą žygiui, skridimą per Atlantą ir jų tragišką finalą prie pat tėvynės slenksčio, ir jų atlikto žygio įvertinimą, atminimą ir įamžinimą.

Darius ir Girėnos abudų dirbo, abudų skrido, abudų žuvo už Lietuvos ir lietuvių tautos meilę.

REMKIME AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: - Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių apraiškas. Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P.O. Box 11, North Melbourne. Vic. 3051

A.L. Fondo Valdyba.

FLYING ALITALIA TO VILNIUS VIA ROME

-Best connections to EUROPE for the lowest prices

-Stop over in Hong Kong / Bangkok / Singapore / Rome

Remember! We also send parcels to your homeland.

Contact us for the best travel arrangements!

CONTAL TRAVEL

MELBOURNE - 253 Flinders La. Tel (03) 654 1400 Fax (03) 654 6218
 "ALMA TRAVEL" - 382 Little Collins St. Tel (03) 670 2288 Fax (03) 602 2493
 DANDENONG - 71 Foster St. Tel (03) 793 5200 Fax (03) 793 1778
 MALVERN - 8 Glenferrie Rd. Tel (03) 509 8813 Fax (03) 509 5181
 SUNSHINE - 10A City Place Tel (03) 311 4334 Fax (03) 311 7479
 SYDNEY - 72 Campbell St. Tel (02) 212 5077 Fax (02) 212 3118
 BANKSTOWN - 132 Old Town Centre Pl. Tel (02) 708 2311 Fax (02) 790 2656
 PERTH - 686 Beaufort St. Tel (09) 272 7211 Fax (09) 272 5131
 BRISBANE - 448 George St. Tel (07) 236 2929 Fax (07) 236 1554
 CANBERRA - 33/35 Ainslie Ave. Tel (06) 2489 399 Fax (06) 247 2898
 ACN 005907068. Lic. No. 30611